

КОНВЕНЦИЯ ЗА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ, ОБЩЕСТВЕННОТО УЧАСТИЕ ПРИ ВЗЕМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ И ДОСТЪПА ДО ПРАВОСЪДИЕТО ПО ВЪПРОСИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приета в Аархус, Дания, на 25 юни 1998 г.

СТРАНИТЕ ПО НАСТОЯЩАТА КОНВЕНЦИЯ,

като припомнят принцип 1 от Декларация от Стокхолм относно околната среда на човека,

като припомнят също принцип 10 от Декларацията от Рио за околна среда и развитието,

като припомнят, освен това Резолуции на Общото събрание № 37/7 от 28 октомври 1982 г. относно Световната харта за природата и 45/94 от 14 декември 1990 г. относно необходимостта да се гарантира здравословна околна среда за благосъстоянието на хората,

като припомнят Европейската харта по околна среда и здраве, приета на Първата Европейска конференция по околна среда и здраве на Световната здравна организация във Франкфурт на Майн (Frankfurt-am-Main), Германия на 8 декември 1989 г.,

като потвърждават необходимостта да се опази, съхрани и подобри състоянието на околната среда, и за да се осигури устойчиво и екосъобразно развитие,

като признават, че адекватното опазване на околната среда е от съществено значение за благосъстоянието на хората и упражняването на основните човешки права, като признават включително самото право на живот,

като признават също, че всеки човек има правото да живее в околна среда, адекватна на неговото или нейното благосъстояние и задължението, сам или в съдружие с други, да опазва и подобрява околната среда в полза на настоящото и бъдещите поколения,

като имат предвид, че за да бъдат в състояние на упражняват това право и изпълняват това задължение, гражданите трябва да имат достъп до информация, да имат право да участват при вземането на решения и да имат достъп до правосъдието по въпроси на околната среда и като признават в това отношение, че гражданите може да се нуждаят от съдействие, за да упражняват правата си,

като признават, че в областта на околната среда подобреният достъп до информация и общественото участие във вземането на решения подобряват качеството и изпълнението на решенията, допринасят за обществената информираност по въпросите на околната среда, дават възможност на обществеността да посочи въпросите, които я безпокоят и позволяват на държавните органи да вземат предвид в необходимата степен тези въпроси,

като се стремят по този начин да се задълбочи отчетността и прозрачността при вземането на решения и да се засили обществената подкрепа за решенията по въпросите на околната среда,

като признават, че е желателно да има прозрачност на всички власти и приканвайки законодателните органи да прилагат принципите на настоящата конвенция в работата си,

като признават също така, че обществеността трябва да бъде запозната с процедурите по вземане на решения в областта на екологията, да има свободен достъп до тях и да знае как да ги ползва,

като признават също така важността на съответните роли, които отделните граждани, неправителствените организации и частният сектор могат да играят за опазването на околната среда,

като желаят да насърчат екологичното образование за да се задълбочи разбирането на околната среда и устойчивото развитие и да се насърчи широката обществена информираност за и участието в, решенията, засягащи околната среда и устойчивото развитие,

като отбелязват, в тази връзка, важността на използването на средствата за масово осведомяване и на електронните и други, бъдещи форми на съобщения,

като признават важността съображенията, свързани с околната среда, да бъдат изцяло интегрирани във вземането на решения от властите и следващата от това необходимост последните да разполагат с точна, пълна и актуална екологична информация,

като признават, че публичните органи съхраняват екологична информация в обществен интерес,

загрижени за достъпни за обществеността да бъдат ефективни съдебни механизми, в това число организации, така че нейните законни интереси да бъдат защитени, а законът да се прилага,

като отбелязват важността на потребителите да се предоставя адекватна информация за продуктите, което да им позволи да правят компетентен, от гледна точка на околната среда, избор,

като признават загрижеността на обществеността във връзка с преднамереното пускане на генетично модифицирани организми в околната среда и необходимостта от засилена прозрачност и по-голяма обществено участие във вземането на решения в тази област,

убедени, че изпълнението на настоящата конвенция ще допринесе за укрепване на демокрацията в региона на Икономическата комисия на ООН за Европа (ИКЕ),

като съзнават ролята, която играе в това отношение ИКЕ и като припомнят, *inter alia*, насоките на ИКЕ за достъпа до информация и общественото участие при вземането на решения по въпросите на околната среда, одобрени с Декларацията на министрите, приета на Третата конференция на ниво министри „Околна среда за Европа”, проведена в София, България, на 25 октомври 1995 г.,

като имат предвид съответните разпоредби от Конвенцията за оценка на влиянието върху околната среда в трансграничен контекст, приета в Espoo, Финландия, на 25 февруари 1991 г. и Конвенцията за трансграничните въздействия на промишлените аварии и Конвенцията за защита и използване на трансграничните водни течения и международни езера, и двете приети в Хелзинки на 17 март 1992 г. и други регионални конвенции,

като съзнават, че приемането на настоящата конвенция ще допринесе за по-нататъшното укрепване на процеса „Околна среда за Европа” и на резултатите на Четвъртата конференция на ниво министри, проведена в Аархус (Aarhus), Дания, през юни 1998 г.,

СЕ ДОГОВОРИХА ЗА СЛЕДНОТО:

Член 1

Цел

За да допринесе за защита на правото на всеки човек от настоящото и бъдещите поколения да живее в околна среда, адекватна на неговото или нейното здраве, всяка от договарящите се страни гарантира правото на достъп до информация, обществено участие при вземането на решения и достъп до правосъдието по въпросите на околната среда, съгласно разпоредбите на настоящата конвенция.

Член 2

Определения

По смисъла на настоящата конвенция,

1. „Страна” означава, освен ако текстът не насочва към друго, договарящата се страна по настоящата конвенция;
2. „Публичен орган” означава:
 - а) правителство на национално, регионално и друго ниво;
 - б) физически или юридически лица, изпълняващи обществена административна функция съгласно националното законодателство, включително специфични задължения, дейности или услуги, свързани с околната среда;

в) всички други физически или юридически лица, имащи обществени задължения или функции или предоставящи обществени услуги, свързани с околната среда, под контрола на орган или лице, които попадат в обхвата на алинеи а) или б) по-горе;

г) институциите на регионална организация за икономическа интеграция, посочена в член 17, която е Страна по настоящата конвенция.

Настоящото определение не включва органи или институции, действащи в съдебно или законодателно качество;

3. „Екологична информация” означава всяка информация в писмена, визуална, звукова, електронна или друга материална форма, относно:

а) състоянието на елементите на околната среда, като въздух и атмосфера, вода, почва, земя, пейзаж и природни обекти, биологично разнообразие и неговите компоненти, генетично модифицирани организми и взаимодействието между тези елементи;

б) фактори, като вещества, енергия, шум и радиация и действия или мерки, включително административни мерки, споразумения за околната среда, политики, законодателство, планове и програми, засягащи, или които има вероятност да засегнат елементите на околната среда, съгласно алинея а) по-горе и анализи на разходите и изгодите и други икономически анализи и предпоставки, използвани при вземане на решения в областта на околната среда;

в) състоянието на човешкото здраве и безопасност, условията на живот на хората, културните обекти и изградените постройки, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на елементите на околната среда или, чрез тези елементи, от факторите, дейностите или мерките, упоменати в алинея б) по-горе;

4. „Общественост” означава едно или повече физически или юридически лица и, в съответствие с действащото национално законодателство и практика, техните сдружения, организации или групи;

5. „Заинтересованата общественост” означава обществеността, която е засегната или е вероятно да бъде засегната от или има интерес от вземането на решения в областта на околната среда; по смисъла на настоящото определение, за неправителствените организации подкрепящи опазването на околната среда и отговарящи на изискванията на националното им законодателство, се смята, че имат интерес.

Член 3

Общи разпоредби

1. Всяка Договаряща се страна взема необходимите законови, регулаторни и други мерки, включително мерки за постигане на съвместимост между разпоредбите за прилагане на разпоредбите относно правото на достъп до информация, общественото участие при вземането на решения и достъп до правосъдието от настоящата конвенция, както и съответните мерки за налагане на изпълнението, за да бъде създадена и да се поддържа ясна, прозрачна и последователна рамка за прилагане на разпоредбите на настоящата конвенция.
2. Всяка Договаряща се страна се стреми да гарантира, че нейните длъжностни лица и органи да съдействат и предоставят насоки на обществеността при търсенето на достъп до информация, при улесняване на участието ѝ във вземането на решения и осъществяването на правосъдие по въпросите на околната среда.
3. Всяка Договарящата се страна насърчава обучението и информираността по въпросите на околната среда сред обществеността, особено по това как да се получи достъп до информация, да се участва във вземането на решения и да се получи достъп до правосъдието по въпросите на околната среда.
4. Всяка Договаряща се страна предвижда подходящо признание и подкрепа за сдружения, организации или групи, които насърчават опазването на околната среда и гарантират, че нейната национална правна система е в съответствие с това задължение.
5. Разпоредбите на настоящата конвенция не засягат правото на дадена Договаряща се страна да поддържа или въвежда мерки, предвиждащи по-широк достъп до информация, по-широко участие на обществеността във вземането на решения и по-широк достъп до правосъдието по въпросите на околната среда, отколкото се изисква според настоящата конвенция.
6. Настоящата конвенция не изисква никаква дерогация от съществуващи права на достъп до информация, на участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдието по въпросите на околната среда.
7. Всяка Договаряща се страна насърчава прилагането на принципите на настоящата конвенция в процеса на вземане на международни решения в областта на околната среда и в рамките на международните организации по въпросите, имащи отношение към околната среда.
8. Всяка Договаряща се страна гарантира, че лицата, които упражняват правата си в съответствие с разпоредбите на настоящата конвенция, няма да бъдат наказвани, преследвани или тормозени по никакъв начин за тяхното участие.
9. В рамките на обхвата на съответните разпоредби на настоящата конвенция, обществеността има достъп до информация, възможност да участва във вземането на решения и достъп до правосъдието по въпросите на околната среда без дискриминация по отношение на гражданство, националност или

местожителство и, в случай че се отнася за юридическо лице, без дискриминация по място на регистрация или по реално място на основната дейност.

Член 4

Достъп до информация, свързана с околната среда

1. Всяка Страна гарантира, че при спазване на следните разпоредби от настоящия член, държавните органи, в отговор на искане за екологична информация, да предоставят такава на обществеността, в рамките на националното законодателство, включително, когато бъде поискано и при спазване условията на алинея б) по-долу, екземпляри от актуалната документация, съдържаща или включваща такава информация:

а) без да трябва да се посочва някакъв интерес;

б) в исканата форма, освен ако:

(i) не бъде разумно за държавния орган да я предостави в друга форма, в който случай трябва да се представят аргументите за предоставянето ѝ в тази форма; или

(ii) информацията вече е общодостъпна в друга форма.

2. Информация за околната среда, посочена в параграф 1 по-горе, се предоставя при първа възможност и най-късно до един месец след подаване на искането, освен ако обемът и сложността на информацията не оправдават удължаване на този срок до два месеца след искането. Заявителят се информира за евентуалното продължаване на срока и за причините, които го налагат.

3. На искане за екологична информация може да се даде отказ, ако:

а) публичният орган, до който искането е адресирано, не разполага с исканата екологична информация;

б) Искането е очевидно необосновано или е формулирано прекалено общо; или

в) Искането се отнася до материал в процес на подготовка или засяга международна кореспонденция на държавни органи, когато такова изключване е предвидено от националното законодателство или обичайната практика, имайки предвид обществен интерес, на който разкриването на информацията служи.

4. На искане за екологична информация може да се даде отказ, ако разкриването ѝ би отрицателно на:

- а) Поверителността на работата на държавните органи, когато същата е предвидена според националното законодателство;
- б) Международните отношения, националната отбрана или обществената сигурност;
- в) Осъществяването на правосъдие, възможността на лице да разчита на обективен процес или способността на публичен орган да проведе разследване от наказателно или дисциплинарно естество;
- г) Поверителността на търговска и промишлена информация, когато тази поверителност е защитена от закон с цел защита на законни икономически интереси. В тази рамка, информацията относно емисиите, която има отношение към опазването на околната среда, се разкрива;
- д) Права върху интелектуална собственост;
- е) Поверителността на лични данни и/или досие на физическо лице, когато това лице не е дало съгласие за оповестяване на тази информация пред обществеността, когато поверителността е предвидена съгласно националното законодателство;
- ж) Интересите на трета страна, която е предоставила исканата информация, без тази страна да е била или да е могло да бъде правно задължена да го стори и ако тази страна не дава съгласие материалът да бъде предаден; или
- з) Средата, за която информацията се отнася, като например места за размножаване на редки видове.

Гореупоменатите основания за отказ се тълкуват в ограничителен смисъл, като се вземат предвид обществения интерес, на който разкриването на информацията служи и дали исканата информация се отнася до емисии в околната среда.

5. Ако публичният орган не разполага с исканата екологична информация, същият публичен орган при първа възможност информира заявителя на публичния орган, към който смята че заявителят може да се обърне за исканата информация или препраща искането на този орган и информира съответно заявителя.

6. Всяка Договаряща се страна гарантира, че ако информацията освободена от оповестяване съгласно параграфи 3в) и 4 по-горе може да се отдели без да се накърни поверителността на изключената информация, публичните органи да предоставят остатъка от екологичната информация, която е била поискана.

7. Отказ на искане се дава в писмена форма, ако искането е било в писмен вид или ако заявителят е поискал това. Отказът трябва да бъде мотивиран и да дава информация за процедурата за преглед, предвидена съгласно член 9. Отказът се прави възможно най-

скоро и не по-късно от един месец, освен ако обемът и сложността на информацията не оправдават удължаване на този срок до два месеца след искането. Заявителят се информира за евентуалното продължаване на срока и за причините, които го налагат.

8. Всяка Договаряща се страна има право да позволи на своите публични органи да начисляват такса за предоставянето на информация, но тази такса не трябва да превишава разумна сума.

Публичните органи, които възнамеряват да събират такава такса за предоставянето на информация, предоставят на заявителите списък на таксите, които могат да се начисляват, посочващ обстоятелствата, при които те могат да се начисляват или отменят и кога предоставянето на информацията се обвързва с плащането на такава такса предварително.

Член 5

Събиране и разпространяване на информация, свързана с околната среда

1. Всяка Страна гарантира, че

а) публичните органи разполагат с и актуализират информацията, свързана с околната среда, която има отношение към техните функции;

б) се установяват задължителни системи, така че да има адекватен приток на информация към публичните органи относно предлаганите и съществуващите дейности, които биха могли сериозно да засегнат околната среда.

в) В случай на непосредствена заплаха за човешкото здраве или околната среда, независимо дали се дължат на човешки дейности или природни феномени, цялата информация, която би позволила на обществеността да вземе мерки за предотвратяване или смекчаване на вредите, произтичащи от заплахата и която е на разположение на публичен орган, да бъде разпространена незабавно и без отлагане сред членовете на обществеността, които би могло да бъдат засегнати.

2. Всяка Страна гарантира, че в рамките на националното законодателство, начинът по който държавните органи предоставят информацията, свързана с околната среда на обществеността, да бъде прозрачен, и че околната среда е ефективно достъпна, *inter alia*, чрез:

а) Предоставяне на достатъчна информация на обществеността относно вида и обхвата на екологична информация, която е на разположение на съответните публични органи и условията, при които тази информация се предоставя и се дава достъп до нея и процедурата, чрез която тя може да бъде получена;

б) Въвеждане и поддържане на практически мерки, като:

- (i) Достъпни за обществеността списъци, регистри или досиета;
 - (ii) Изискване от длъжностните лица да съдействат на обществеността, която търси достъп до информация съгласно настоящата конвенция; и
 - (в) Определяне на пунктове за контакт; и
- в) гарантиране на безплатен достъп до екологичната информация , съдържаща се в списъците, регистри или досиетата, както е упоменато в алинея б)i) по-горе.
3. Всяка Договаряща се страна осигурява екологичната информация постепенно да започне да се предлага в електронни бази данни, които да са лесно достъпни за обществеността чрез обществените далекосъобщителни мрежи. Информацията, достъпна в тази форма, трябва да включва:
- а) доклади за състоянието на околната среда, както е упоменато в параграф 4 по-долу;
 - б) законови текстове относно или свързани с околната среда;
 - в) когато е уместно, политиките, плановете и програмите относно или засягащи околната среда и споразумения в областта на околната среда; и
 - г) друга информация, доколкото наличието на тази информация в тази форма би улеснило прилагането на националното законодателство за прилагане на настоящата конвенция, при условие тази информация вече да е налице в електронна форма.
4. Всяка Договаряща се страна, на равни интервали от време не по-дълги от три или четири години, публикува и разпространява национален доклад за състоянието на околната среда, в т.ч. информация за качеството на околната среда и информация за видовете натиск, на които тя е подложена.
5. Всяка Договаряща се страна взема мерки в рамките на своето законодателство, за разпространяване на, *inter alia*:
- а) Законодателство и политически документи, като документи относно стратегии, политики, програми и планове за действие, отнасящи се за околната среда и доклади за напредъка в тяхното прилагане, изготвени на различни равнища на управлението;
 - б) Международни договори, конвенции и споразумение по въпроси на околната среда; и
 - в) Други значими международни документи по въпроси, свързани с околната среда, когато е уместно.

6. Всяка Договаряща се страна насърчава операторите, чиито дейности имат значително влияние върху околната среда, редовно да информират обществеността относно влиянието на техните дейности и продукция върху околната среда, където е целесъобразно в рамките на схеми за доброволно екоетикетиране или екоодит или с други средства.

а) Публикува факти и анализи на фактите, които сметне за имащи отношение и важни при оформянето на мащабни предложения в областта на политиката по околната среда;

б) Публикува или прави достъпни по друг начин, наличните пояснителни материали във връзка с взаимодействието си с обществеността по въпроси, попадащи в обхвата на настоящата Конвенция; и

в) Предоставя в подходяща форма информация относно изпълнението на обществените функции или предоставянето на обществени услуги, отнасящи се до околната среда, от правителството на всички равнища.

7. Всяка Договаряща се страна разработва механизми с оглед да осигури предоставяне на обществеността достатъчна информация за продуктите по начин, който да позволява на потребителите да правят компетентен, от гледна точка на околната среда, избор.

8. Всяка Договаряща се страна предприема мерки за постепенно въвеждане, отчитайки международните процеси, където е целесъобразно, на една съгласувана, общонационална система на инвентаризации или регистри на замърсителите, върху структурирана, компютризирана и достъпна за обществеността база данни, компилирана посредством стандартизирано отчитане. Тази система може да включва влагането, изпускането или прехвърлянето на определен набор вещества и продукти, в т.ч. използването на вода, енергия и ресурси, от определен набор дейности, към носители от околната среда и на обекти за третиране на площадките за отпадъци и извън тях.

9. Нищо от настоящия член не може да накърни правото на Договарящи се страни да откажат да разкрият определена екологична информация съгласно член 4, параграфи 3 и 4.

Член 6

Участие на обществеността в решения по определени дейности

1. Всяка Страна:

а) Прилага разпоредбите на настоящия член по отношение на решенията дали да позволи предлаганите дейности, изброени в приложение I;

б) В съответствие с националното си законодателство, прилага също разпоредбите на настоящия член по отношение решенията по предлаганите дейности, не включени в приложение I, които могат да имат значително влияние върху околната среда. За тази цел, Договарящите се страни са тези, които решават дали такава предложена дейност е предмет на тези разпоредби; и

в) Има право да реши, поотделно за всеки случай, ако това е предвидено в националното ѝ законодателство, да не прилага разпоредбите на настоящия член по отношение на предлагани дейности, служещи на целите на националната отбрана, ако тази Договаряща се страна сметне, че това приложение би имало отрицателен ефект за тези цели.

2. Заинтересованата общественост се уведомява, или с публично съобщение, или индивидуално, както е целесъобразно, на ранен етап от процедурата за вземане на решения в областта на околната среда и по адекватен, навременен и ефективен начин, *inter alia*, за:

а) Предлагащата дейност и заявлението, по което ще се вземе решение;

б) Естеството на възможните решения по проекта на решение;

в) Публичният орган, който отговаря за вземането на решението;

г) Предвижданата процедура, в т.ч., както и когато тази информация може да бъде предоставена, относно:

(i) Началото на процедурата;

(ii) Възможностите за участие на обществеността;

(iii) Часът и мястото на евентуално предвижданото публично обсъждане;

(iv) Указание за публичния орган, от който може да се получи съответната информация, и където същата е предоставена на разположение на интересуващите се;

(v) Указание за съответния публичен орган или друг официален орган, пред който може да се представят мнения или въпроси и за графичните за представяне на мнения и въпроси; и

(vi) Указание каква екологична информация, имаща отношение към предлаганата дейност, е на разположение; и

д) Фактът, че дейността е обект на национална или трансгранична процедура по оценка на въздействието върху околната среда.

3. Процедурите за участие на обществеността включват разумни времеви графици за различните фази, позволяващи достатъчно време за информиране на обществеността в съответствие с параграф 2 по-горе и за обществеността да се подготви и ефективно да участва в процеса на вземане на решения в областта на околната среда.

4. Всяка Договаряща се страна прави необходимото за ранно привличане на обществеността, когато всички варианти са възможни и ще се състои ефективно участие на обществеността.

5. Всяка Договаряща се страна следва, когато е уместно, да насърчава потенциалните кандидати, да определят заинтересованата общественост, да започват дискусии и да дават информация по смисъла на техните заявления преди да подадат заявления за разрешителни.

6. Всяка Договаряща се страна изисква от компетентните държавни органи да дават на заинтересованата общественост достъп за проверка, след поискване, ако това се изисква според местните закони, безплатно и веднага след като се постави на разположение, всичката информация, имаща отношение към вземането на решения, упоменати в настоящия член, която е налице по времето на процедурата за участие на обществеността, без да се накърняват правата на Договарящите се страни да откажат да оповестят определена информация съгласно член 4, параграфи 3 и 4.

Имащата отношение информация включва като минимум, като не се накърняват разпоредбите на член 4:

а) Описание на мястото и физическите и техническите характеристики на предлаганата дейност, в това число оценка на очакваните остатъци и емисии;

б) Описание на значимите последици от предлаганата дейност по отношение на околната среда;

в) Описание на мерките, предвидени за да се предотвратят и/или намалят последиците, в т.ч. емисиите;

г) Не техническо резюме на горните;

д) Кратко описание на основните алтернативи, проучени от заявителя; и

е) В съответствие с местните закони, основните доклади и мнения на експерти, изпратени до държавния орган по времето, когато заинтересованата общественост ще бъде информирана съгласно параграф 2 по-горе.

7. Процедурите за публично участие трябва да позволяват на същата да представя писмено или, когато е уместно, на публично обсъждане или в контакт със заявителя, коментари, информация, анализи или мнения, които сметне за имащи отношение към предлаганата дейност.

8. Всяка Договаряща се страна гарантира, че в решенията да бъдат отчетени в необходимата степен резултатите от включването на обществеността.

9. Всяка Договаряща се страна гарантира, че когато държавният орган вземе решението, обществеността да бъде информирана своевременно за него съгласно съответните процедури. Всяка Договаряща се страна прави достъпни за обществеността текста на решението, заедно с причините и съображенията, на които се основава решението.

10. Всяка Договаряща се страна гарантира, че когато публичен орган преразгледа или актуализира оперативните условия за някоя от дейностите, посочени в параграф 1, разпоредбите на параграфи 2 - 9 от настоящия член ще се прилагат, *mutatis mutandis* и когато е уместно.

11. Всяка Договаряща се страна, в рамките на националното си законодателство прилага, доколкото е осъществимо и целесъобразно, разпоредбите на настоящия член към решенията дали да разреши преднамерено пускане на генетично модифицирани организми в околната среда.

Член 7

Публично участие по отношение планове, програми и политики, отнасящи се за околната среда

Всяка Договаряща се страна създава необходимата организация, за да може обществеността да участва в подготовката на плановете и програмите, отнасящи се за околната среда, в рамките на една прозрачна и справедлива уредба, след като на обществеността е била предоставена необходимата информация. Член 6, параграфи 3, 4 и 8 ще се прилагат в рамките на тази уредба. Обществено участие, която може да участва, се определя от съответния публичен орган, отчитайки целите на настоящата Конвенция. Доколкото е уместно, всяка Договаряща се страна се старее да създава възможности за обществено участие в подготовката на политиката, отнасяща се до околната среда.

Член 8

Публично участие при подготовката на изпълнителни наредби и/или общоприложими правнообвързващи нормативни инструменти

Всяка Договаряща се страна се стреми да насърчава ефективното публично участие на подходящ етап и докато всички варианти са възможни, при подготовката от държавните органи на изпълнителни наредби и общоприложими правно обвързващи нормативни инструменти, които могат да имат значими последици за околната среда.

За тази цел следва да се предприемат следните мерки:

- а) следва да се определят времеви графици, достатъчни за ефективно участие;
- б) следва да се публикуват или по-друг начин да се предоставят на разположение на обществеността проектоправила; и
- в) На обществеността следва да се дадат възможности да даде бележките си, пряко или чрез представителни консултативни органи.

Резултатът от общественото участие се взема предвид във възможно най-голяма степен.

Член 9

Достъп до правосъдие

1. Всяка Договаряща се страна, в рамките на националното си законодателство, гарантира, че всяко лице, което смята че неговото или нейното искане за информация на основание член 4 е било пренебрегнато, неправомерно отказано, независимо дали изцяло или частично, че му е бил даден неадекватен отговор или другояче е третирано в противоречие с изискванията на посочения член, има достъп до процедура по преглед по съдебен ред или пред друг независим и безпристрастен орган, създаден със закон.

В тази ситуация, когато Договаряща се страна предвижда такъв преглед по съдебен ред, тя гарантира, че това лице да има достъп до експедитивна процедура, установена със закон, която да е безплатна или евтина, за преразглеждане от публичен орган или независим и безпристрастен орган, различен от съда.

Окончателните решения съгласно настоящия параграф 1 са обвързващи за държавния орган, който притежава информацията. Аргументите трябва да бъдат изложени писмено, най-малкото когато достъп до информация се отказва на основание на настоящия параграф.

2. Всяка Договаряща се страна, в рамките на местните си закони, осигурява членовете на заинтересованата общественост:

- а) Която има достатъчен интерес, или
- б) Претендираща за накърняване на някое от правата си, където законите за административната процедура на дадена Договаряща се страна го изискват като предварително условие, да имат достъп до процедура на преглед по съдебен ред или пред друг независим и/или безпристрастен орган, създаден със закон, за оспорване на законността, по същество или по процедурата, на което и да било решение, действие или бездействие, което се третира от разпоредбите на член 6 и, където това се изисква от местните закони и без да се накърнява параграф 3 по-долу, на други съответни разпоредби на настоящата Конвенция.

Какво съставлява достатъчен интерес и накърняване на право, се определя съгласно изискванията на местното право и в съответствие с целта да се даде на заинтересованата общественост широк достъп до правосъдието в рамките на обхвата на настоящата Конвенция. За тази цел, интересът на която и да било неправителствена организация, отговаряща на изискванията, упоменати в член 2, параграф 5, се смята за достатъчен по смисъла на буква а) по-горе. За тези организации ще се смята също, че имат права, които могат да бъдат накърнени, по смисъла на буква б) по-горе.

Разпоредбите на настоящия параграф 2 не изключват възможността за предварителна процедура по преглед пред административен орган и не засягат изискването за изчерпване на възможностите на процедурите по административен преглед преди да се прибегне до процедури на преглед по съдебен ред, където такова изискване съществува в националното законодателство.

3. Освен това и без да се накърняват процедурите на преглед, упоменати в параграфи 1 и 2 по-горе, всяка Договаряща се страна ще гарантира, че когато отговарят на критериите, ако има такива, установени в националното законодателство, членовете на обществеността да имат достъп до административни или съдебни процедури за оспорване на действия и бездействия на частни лица и публични органи, които противоречат на разпоредбите на нейното национално право относно околната среда.

4. Освен това и без да се накърнява параграф 1 по-горе, процедурите, посочени в параграфи 1, 2 и 3 по-горе, предвиждат адекватни и ефективни обезщетения, в т.ч. чрез съдебно нареждане, когато е уместно и са честни, справедливи, своевременни и не са прекалено скъпи. Решенията съгласно настоящия член се дават или записват в писмена форма. Решенията на съдилищата и, когато е уместно, на другите органи, са на разположение на обществеността.

5. За да се насърчи ефективността на разпоредбите на настоящия член, всяка Договаряща се страна гарантира информацията да се предоставя на обществеността при достъп до процедури по административен или съдебен преглед и разглежда създаването на подходящи механизми за съдействие, за да премахне или намали финансовите и другите пречки пред достъпа до правосъдието.

Член 10

Заседания на Договарящите се страни

1. Първото заседание на Договарящите се страни се свиква не по-късно от една година след датата на влизане в сила на настоящата Конвенция. След това, редовните заседания на Договарящите се страни се провеждат поне веднъж на две години, освен ако Договарящите се страни не решат друго, или при писмено искане на която и да е Договаряща се страна, в рамките на шест месеца след като искането бъде разпратено до всички Договарящите се страни от изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, след като това искане е било подкрепено от поне една трета от Договарящите се страни.

2. На техните заседания, Договарящите се страни системно следят прилагането на настоящата Конвенция на базата на редовни доклади от Договарящите се страни и като вземат предвид тази цел:

а) преразглеждат политиките за и правните и методологическите подходи за достъпа до информация, общественото участие във вземането на решения и достъпа до правосъдието по въпросите на околната среда, с цел те да бъдат подобрени още;

б) обменят информация относно опита, натрупан при сключването и изпълнението на двустранните и многостранните споразумения и други договорености, имаща отношение към целите на настоящата Конвенция, и по които една или повече от Договарящите се страни са страна;

в) търсят, когато е уместно, услугите на съответните органи на ИКЕ и други компетентни международни и отделни комитети по всички аспекти, имащи отношение към постигане на целите на настоящата Конвенция;

г) създават такива дъщерни органи, каквито сметнат за необходими;

д) изработват, когато е уместно, протоколи съгласно настоящата Конвенция;

е) разглеждат и приемат предложения за изменения в настоящата Конвенция съгласно разпоредбите на член 14;

ж) разглеждат и предприемат допълнителни действия, каквито могат да се изискват за постигане на целите на настоящата Конвенция;

з) на първото си заседание, разглеждат и приемат с консенсус, процедурен правилник за техните заседания и за заседанията на дъщерните органи;

и) на първото си заседание, преразглеждат опита си от прилагането на член 5, параграф 9 и обсъждат какви мерки биха били необходими за по-нататъшно развитие на системата, упомената в този параграф, като вземат предвид международните процеси и включително разработването на подходящ инструмент относно регистрите или инвентаризациите на изпусканията и прехвърлянията на замърсители, който би могъл да се приложи към настоящата Конвенция.

3. Заседанието на Договарящите се страни може, когато е уместно, да разгледа създаването на финансови договорености, на базата на консенсус.

4. Обединените нации, техните специализирани агенции и Международната агенция по атомна енергия, както и която и да е държава или регионална организация за икономическа интеграция, имащи право съгласно член 17 да подпишат настоящата

Конвенция, но които не са Договарящи се страни по нея, както и международните организации, квалифицирани в областите, към които има отношение настоящата Конвенция, имат право да участват като наблюдатели в заседанията на Договарящите се страни.

5. Всяка неправителствена организация, квалифицирана в областите, към които има отношение настоящата Конвенция и е информирала Изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа за желанието си да бъде представена на заседание на Договарящите се страни, има право да участва като наблюдател, освен ако повече една трета от Договарящите се страни, участващи в заседанието, не възразят.

6. По смисъла на параграфи 4 и 5 по-горе, процедурния правилник, упоменат в параграф 2 з) по-горе, ще съдържа практическите договорености за процедурата по приемане и други имащи отношение условия.

Член 11

Право на глас

1. Освен, както е предвидено в параграф 2 по-долу, всяка от Договарящите се страни по настоящата Конвенция имат право на един глас.
2. Регионалните организации за икономическа интеграция, по въпросите от тяхна компетентност, упражняват правото си на глас с брой гласове, равен на броя на членуващите в тях държави, които са Договарящи се страни по настоящата Конвенция. Тези организации не упражняват правото си на глас ако членуващите в тях държави сторят това и обратно.

Член 12

Секретариат

Изпълнителният секретар на Икономическата комисия за Европа изпълнява следните функции на секретариат:

- а) Свикване и подготовка на заседанията на договарящите се страни;
- б) Представяне на договарящите се страни на доклади и друга информация, получена съгласно разпоредбите на настоящата Конвенция; и други функции, които договарящите се страни определят.

Член 13

Приложения

Приложенията към настоящата конвенция представляват неразделна част от нея.

Член 14

Изменения на Конвенцията

1. Всяка Страна има право да предложи изменения към настоящата конвенция.
2. Текстът на предлаганото изменение на настоящата Конвенция се представя в писмена форма на изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, който го разпространява до всички Договарящи се страни поне 90 дни преди заседанието на Договарящи се страни, на което се предлага да бъде приет.
3. Страните полагат всички усилия да постигнат съгласие по предлаганите изменения на настоящата Конвенция с консенсус. Ако всички усилия за постигане на консенсус бъдат изчерпани, а споразумение не е постигнато, като последно средство, поправките могат да се приемат с мнозинство от три-четвърти от гласовете на Договарящи се страни, които участват и гласуват на заседанието.
4. Измененията на настоящата Конвенция, приети в съответствие с параграф 3 по-горе, се съобщават от депозитара на всички Договарящи се страни за ратификация, одобрение или приемане. Измененията на настоящата Конвенция, различни от измененията на приложение към нея, влизат в сила за Договарящи се страни, които са ги ратифицирали, одобрили или приели на 90-тия ден след получаване от депозитара на съобщението за тяхната ратификация, одобряване или приемане от поне три четвърти от тези договарящи се страни. След това те влизат в сила за всяка друга договаряща се страна на 90-я ден след като тази договаряща се страна депозира своя документ за ратификация, одобряване или приемане на тези изменения.
5. Страна, която не е в състояние да одобри изменение на приложение към настоящата Конвенция, нотифицира за това в писмена форма депозитара в рамките на 12 месеца след съобщението за приемането на изменението. Депозитарът незабавно нотифицира страните за всяка такава получена нотификация. Договаряща се страна има право във всеки момент да замени с нотификация за приемане предходната си нотификация и след представяне на документа за приемане пред депозитара, измененията на това приложение влизат в сила за тази Договаряща се страна.
6. След изтичане на 12 месеца от датата на съобщаването му от депозитара, както е предвидено в параграф 4 по-горе, дадено изменение в приложение влиза в сила за тези Договарящи се страни, които не са представили нотификация на депозитара съгласно разпоредбите на параграф 5 по-горе, при условие не повече от една трета от Страните са депозирали такава нотификация.
7. По смисъла на настоящия член, „Договарящи се страни, участващи и гласуващи” означава договарящите се страни, които присъстват и са дали глас „за” или „против”.

Член 15

Преглед на изпълнението на изискванията

Заседанието на Договарящите се страни приема, на основата на консенсус, допълнителни договорености от неконфронтационно, извънсъдебно и консултативно естество, за преглед на изпълнението на изискванията на разпоредбите на настоящата Конвенция. Тези договорености позволяват подходящо обществено участие и могат да включва възможността за разглеждане на съобщенията от представители на обществеността по въпроси, отнасящи се до настоящата конвенция.

Член 16

Уреждане на спорове

1. Ако между две или повече Договарящи се страни възникне спор във връзка с тълкуването или прилагането на настоящата конвенция, те търсят решение по пътя на преговорите или по друг начин за уреждане на спорове, приемлив за страните по спора.

2. При подписването, ратифицирането, приемането, одобряването или присъединяването към настоящата Конвенция или по всяко време след това, дадена страна има право да декларира писмено пред депозитара, че по отношение на спор съгласно параграф 1 по-горе, приема едно или повече от следните средства за уреждане на спорове като задължително по отношение на която и да е Договаряща се страна, приемаща същото задължение:

а) отнасяне на спора до Международния съд;

б) арбитраж в съответствие с процедурата, установена в приложение II.

3. Ако страните по спора са приели и двата начина на уреждане на спорове, упоменати в параграф 2 по-горе, спорът може да бъде отнесен само до Международния съд, освен ако страните не се договорят за друго.

Член 17

Подписване

Конвенцията е отворена за подписване в Аархус (Дания) на 25 юни 1998 г. и след това в седалището на ООН в Ню Йорк - до 21 декември 1998 г. - от държавите-членки на Икономическата комисия за Европа, както и държавите, имащи консултативен статут в Икономическата комисия за Европа, по силата на параграфи 8 и 11 от Резолюция на Икономическия и социален съвет 36 (IV) от 28 март 1947 г. и от регионалните организации за икономическа интеграция, състоящи се от суверенни държави, членуващи в Икономическата комисия за Европа, на които техните държави-членки са предали компетенции по въпроси, регулирани от настоящата Конвенция, включително компетенции за сключване на договори по тези въпроси.

Член 18

Депозитар

Функциите на депозитар на настоящата конвенция се изпълняват от генералния секретар на ООН.

Член 19

Ратификация, приемане, одобряване и присъединяване

1. Настоящата конвенция е предмет на ратификация, приемане, одобряване и присъединяване от подписалите Договарящи се страни и регионалните организации за икономическа интеграция.
2. Настоящата Конвенция е отворена за присъединяване от 22 декември 1998 г. от държавите и регионалните организации за икономическа интеграция, упоменати в член 17.
3. Всяка друга Държава, неупомената в параграф 2 по-горе, която е член на ООН, има право да се присъедини към настоящата Конвенция след одобрение от заседание на Страните.
4. Организация, упомената в член 17, която стане Страна по настоящата Конвенция без някоя от членуващите в нея държави да е договаряща се страна, се обвързва с всички задължения по настоящата Конвенция. Ако една или повече от членуващите в такава организация държави е Договаряща се страна по настоящата Конвенция, организацията и членуващите в нея държави решават за техните съответни отговорности по изпълнението на техните задължения по настоящата Конвенция. В такива случаи, организацията и държавите-членки нямат право да упражняват паралелно права по настоящата Конвенция.
5. В техните инструменти за ратификация, приемане, одобряване или присъединяване, регионалните организации за икономическа интеграция, упоменати в член 17 декларират обхвата на техните компетенции по отношение на въпросите, регулирани от настоящата Конвенция. Тези организации също така информират депозитара за евентуални съществени промени в обхвата на техните компетенции.

Член 20

Влизане в сила

1. Настоящата конвенция влиза в сила на 90-тия ден след датата на депозиране на 16-я инструмент за ратификация, приемане, одобряване и присъединяване.

2. По смисъла на параграф 1 по-горе, никой инструмент, депозиран от регионална организация за икономическа интеграция, няма да се брои като допълнителен към тези, депозирани от държавите, членуващи в такава организация.

3. За всяка държава или организация, упомената в член 17, която ратифицира, приема, одобрява или се присъединява към настоящата Конвенция или се присъедини към нея след депозирането на 16-ия документ за ратификация, приемане, одобряване и присъединяване, Конвенцията влиза в сила на 90-я ден след датата на депозиране от тази държава или организация на нейния документ за ратификация, приемане, одобряване или присъединяване.

Член 21

Оттегляне

По всяка време след като изтекат три години след датата, на която настоящата Конвенция влезе в сила по отношение на дадена Договаряща се страна, тази Договаряща се страна има право да се оттегли от настоящата Конвенция, като представи писмено предизвестие на депозитара. Всякакво такова оттегляне влиза в сила на 90-тия ден след датата на получаването му от депозитара.

Член 22

Автентичност на текстовете

Оригиналът на настоящата Конвенция, английският, френският и руският текст на която са еднакво автентични, се депозира пред генералния секретар на ООН.

В ДОКАЗАТЕЛСТВО ЗА КОЕТО, долуподписаните упълномощени представители поставят собственоръчен подпис под настоящия договор (настоящата конвенция).

СЪСТАВЕНО в Аархус (Дания), на днешния двадесет и пети ден от месец юни, хиляда деветстотин деветдесет и осма година.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

СПИСЪК НА ДЕЙНОСТИТЕ, УПОМЕНАТИ В ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 1, БУКВА А)

1. Сектор енергетика:

- рафинерии за суров петрол и газ,
- инсталации за газификация и втечняване,
- топлоелектрически централи и други горивни инсталации с топлинна консумация от 50 мегавата (MW) и повече,
- коксови пещи,
- ядрени електроцентрали и други ядрени реактори, в т.ч. демонтирането и извеждането от експлоатация на такива енергийни централи или реактори¹ (освен изследователски съоръжения за производство и преобразуване на разпадащи се и обогатени материали, чиято максимална мощност не надхвърля 1 kW постоянен топлинен товар),
- инсталации за регенерация на облъчено ядрено гориво,
- инсталации, проектирани
 - за производство или обогатяване на ядрено гориво,
 - за преработка на облъчено ядрено гориво или високо радиоактивни отпадъци,
 - за окончателно погребване на радиоактивни отпадъци,
 - единствено за складиране (планирано за 10 и повече години) на облъчени ядрени горива или радиоактивни отпадъци на площадка, различна от производствената площадка.

2. Производство и обработка на метали:

- инсталации за обгаряне и изпичане на метални руди (в това число сулфидни руди),
- инсталации за производство на чугун или стомана (първично или вторично легиране), включително непрекъснато леене, с капацитет над 2,5 тона за час,
- инсталации за преработка на черни метали:

¹ АЕЦ и другите ядрени реактори престават да бъдат такива инсталации, когато всичкото ядрено гориво и другите замърсяващи с радиоактивност елементи се отстранят окончателно от площадката на инсталацията.

(i) Пещи за горещо валцоване, с капацитет над 20 тона необработена стомана в час;

(ii) Ковашки цехове с чукове, енергията на които надхвърля 50 килоджаула на чук и при които използваната топлотворна способност надхвърля 20 MW;

(iii) Полагане на защитни покрития от сплавен метал с подаване на над 2 тона необработена стомана в час;

- леярни за цветни метали, с производствена мощност над 20 тона дневно,

- съоръжения:

(i) За производство на необработени цветни метали от руди, концентрати или вторични суровини от металургични, химични или електролитни производствени процеси;

(ii) За топене, в т.ч. легиране на цветни метали, в т.ч. регенерирани продукти (рафиниране, леене в калъпи и др.) с капацитет на топене над 4 тона дневно за олово и кадмий или 20 тона дневно за всички други метали;

- инсталации за повърхностна обработка на метали и пластмаси, с използване на електролитен или химичен процес, при което обемът на вместимостите за обработка надминава 30 m³.

3. Добивна промишленост:

- инсталации за производство на циментов клинкер в ротационни пещи с производствен капацитет над 500 тона дневно или вар в ротационни пещи с производствен капацитет над 50 тона дневно или в други пещи, с производствен капацитет над 50 тона дневно,

- инсталации за производство на азбест и продукти на базата на азбест,

- инсталации за производство на стъкло, в това число стъклени влакна с топилен капацитет над 20 тона дневно,

- инсталации за топене на минерални вещества, в това число производство на минерални влакна с топилен капацитет над 20 тона дневно,

- инсталации за производство на керамични продукти чрез изпичане, в частност керемиди, тухли, огнеупорни тухли, плочки, фаянс или порцелан, с производствен капацитет над 75 тона дневно и/или с капацитет на пещта над 4 куб.м. и плътност на зареждане над 300 kg/m³.

4. Химическа промишленост: Производството по смисъла на категориите дейности, съдържащи се в настоящия параграф, означава производството в промишлен мащаб чрез химична обработка на вещества или групи вещества, изброени в букви а) - ж):

а) Химични инсталации за производство на първични органични химикали, като:

- (i) Прости въглеводороди (линейни или циклени, наситени или ненаситени, алифатни или ароматни);
- (ii) Съдържащи кислород въглеводороди, като алкохоли, алдехиди, кетони, карбоксилни киселини, естери, ацетати, етери, прекиси, епоксидни смоли;
- (iii) Сернисти въглеводороди;
- (iv) Нитрирани въглеводороди, като амини, амиди, азотести съединения, азотни или нитратни съединения, нитрили, цианати, изоцианати;
- (v) Фосфор съдържащи въглеводороди;
- (vi) Халогенни въглеводороди;
- (vii) Органометални съединения;
- (viii) Първични пластични материали (полимери, синтетични влакна и влакна на основата на целулоза);
- (ix) Синтетичен каучук;
- (x) Бои и оцветители;
- (xi) Повърхностно активни агенти и повърхностно активни вещества;

б) Химични инсталации за производство на първични неорганични химикали, като:

- (i) Газове, като амоняк, хлор или хлороводород, флуор или флуороводород, въглеродни оксиди, серни съединения, азотни оксиди, водород, серен диоксид, карбонил хлорид;
- (ii) Киселини, като хромна киселина, флуороводородна киселина, фосфорна киселина, азотна киселина, солна киселина, сярна киселина, олеум, сернисти киселини;
- (iii) Основи, като амониев хидроксид, калиев хидроксид, натриев хидроксид;

- (iv) Соли, като амониев хлорид, калиев хлорат, калиев карбонат, натриев карбонат, перборат, сребърен нитрат;
- (v) Неметали, метални оксиди и други неорганични съединения, като калциев карбид, силиций, силициев карбид;
- в) Химични инсталации за производство на торове на фосфорна, азотна или калиева основа (прости или комбинирани торове);
- г) Химични инсталации за производство на основни препарати за растителна защита и биоциди;
- д) Инсталации, използващи химичен или биологичен процес за производство на първични фармацевтични продукти;
- е) Химични инсталации за производство на експлозиви;
- ж) Химични инсталации, в които се използва химична или биологична преработка за производство на белтъчни фуражни добавки, ферменти и други белтъчни вещества.

5. Управление на отпадъците:

- инсталации за изгаряне, регенериране, химична обработка или погребване на опасни отпадъци;
- инсталации за изгаряне на битови отпадъци с капацитет над 3 тона в час;
- инсталации за преработка на безопасни отпадъци с капацитет до 50 тона дневно;
- сметища, приемащи повече от 10 г дневно или с общ капацитет над 25 000 тона, с изключение на депата за инертни отпадъци.

6. Инсталации за пречистване на отпадни води с капацитет еквивалентен на население над 150 000 души.

7. Промислени съоръжения за:

- а) Производство на целулозна маса от дървесина и подобни влакнести материали;
- б) Производство на хартия и картон с капацитет над 20 тона дневно.

8. а) строителство на линии за ж.п. превоз на далечни разстояния и на летища с дължина на основната писта от 2 100 m и повече¹.
- б) Строителство на шосета и магистрали².
- в) Строителство на ново шосе от четири или повече ленти или преустройство и/или разширяване на съществуващ път от две или по-малко ленти, с цел да се осигурят четири или повече ленти, когато този нов път или преустроен и/или разширен участък от пътя ще бъде с 10 km или по-голяма непрекъсната дължина.
9. а) Вътрешноводни пътища и пристанища за превози по вътрешноводни пътища, които позволяват преминаване на плавателни съдове от над 1 350 тона.
- б) Търговски пристанища, кейове за товарене или разтоварване, свързани с наземни и външни пристани (с изключение на фериботните кейове), които могат да приемат плавателни съдове от над 1 350 тона.
10. Системи за изтегляне или изкуствена подпитка на подпочвените води, при които годишният обем на изтеглената или добавената вода е равностоеен на или надхвърля 10 млн. m³.
11. а) Дейности за прехвърляне на водни ресурси между водни басейни, при които многогодишният среден дебит на басейна на изтегляне надхвърля 2 000 млн. m³ годишно.
- б) Във всички други случаи, дейности за прехвърляне на водни ресурси между водни басейни, при които многогодишният среден дебит на басейна на изтегляне надхвърля 2 000 млн. m³ годишно, и при които обемът на прехвърляните води надхвърля 5% от този дебит.

И в двата случая прехвърлянето на питейна вода по водопроводи е изключено.

12. Добив на петрол и природен газ с търговска цел, при което добитото количество надхвърля 500 тона дневно за петрола и 500 000 m³ дневно за природния газ.
13. Диги и други инсталации, проектирани за задържане или постоянно съхранение на води, при които ново или допълнително количество вода, което се задържа или съхранява, надхвърля 10 млн. m³.

¹ По смисъла на настоящата конвенция, „летище” означава летище, което отговаря на определенията от Чикагската конвенция от 1944 г. за създаване на Международната организация за гражданска авиация (приложение 14).

² По смисъла на настоящата конвенция, „магистрала” означава магистрала, която отговаря на определенията от Европейското споразумение относно главните международни пътни артерии от 15 ноември 1975 г.

14. Тръбопроводи за пренос на газ, петрол или химикали, с диаметър над 800 mm и дължина над 40 km.

15. Съоръжения за интензивно отглеждане на птици или свине, с повече от:

а) 40 000 места за птици;

б) 2 000 места за свине за продажба (над 30 kg); или

в) 750 места за свине-майки.

16. Кариери и добив по открит начин, при което повърхността на площадката е над 25 хектара или добив на торф, при което площта на площадката е над 15 хектара.

17. Строителство на въздушни линии за пренос на електроенергия с напрежение от 220 kV или повече и с дължина над 15 km.

18. Инсталации за съхранение на петрол, нефтохимически или химически продукти с капацитет от 200 000 тона или повече.

19. Други дейности:

- инсталации за предварителна обработка (операции като пране, избелване, мерсеризация) или боядисване на влакна или текстилни изделия, при което капацитетът на третиране е над 10 тона дневно,

- инсталации за дъбене на кожи, при което капацитетът на третиране е над 12 тона завършени продукти дневно,

а) Кланици с производствен капацитет на трупно месо по-голям от 50 тона дневно.

б) Третиране и обработка, предвидени за производство на хранителни продукти от:

(i) Животински суровини (различни от мляко), с капацитет за производство на готови продукти от над 75 тона дневно.

(ii) Растителни суровини, с капацитет за производство на готови продукти от над 300 тона дневно (средна стойност за тримесечие).

в) Третиране и обработка на мляко, при което количеството приемано мляко е над 200 тона дневно (средна стойност за година).

- инсталации за депониране или рециклиране на каркаси от животни и отпадъци от животински произход, с капацитет на третиране над 10 тона дневно,

- инсталации за повърхностно третиране на вещества, предмети или продукти, с използване на органични разтворители, и по-специално за апретиране, шамповане, нанасяне на покритие, обезмасляване, за водонепромокаемост, оразмеряване, боядисване, почистване или импрегниране, с капацитет на потребление над 150 kg на час или над 200 тона годишно,
- инсталации за производство на активен въглен или графит за електроди, чрез изгаряне или графитизация .

20. Всякаква дейност, която не е обхваната от параграфи 1 - 19 по-горе, при което общественото участие е предвидено съгласно процедура за оценка на въздействието върху околната среда в съответствие с националното законодателство.

21. Разпоредбата на член 6, параграф 1, буква а) от настоящата конвенция не се прилага по отношение на някой от горепосочените проекти, предприети изключително или основно с цел изследване, разработка или изпробване на нови методи или продукти, за срок по-малък от две години, освен ако е било вероятно да доведат за сериозни неблагоприятни последици за околната среда или здравето.

22. Всяка промяна в или разширяване на дейностите, макар промяната или разширяването само по себе си да отговаря на критериите/праговете, изложени в настоящото приложение, е предмет на член 6, параграф 1, буква а) от настоящата конвенция. Всяка друга промяна в или разширяване на дейностите ще бъде предмет на член 6, параграф 1, буква б) от настоящата конвенция.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

АРБИТРАЖ

1. В случай на спор, който е отнесен за арбитраж съгласно член 16, параграф 2 от настоящата конвенция, съответната Договаряща се страна или договарящи се страни нотифицират секретариата за предмета на арбитража и посочват, в частност, членовете от настоящата конвенция, чието тълкуване или прилагане се оспорва. Секретариатът изпраща получената информация до всички договарящи се страни по настоящата конвенция
2. Арбитражният съд се състои от трима членове. И Договарящата се страна/страни или другите Договарящи се страни, които претендират, и другата Страна или Страни по спора, назначават по един арбитър, а двамата така назначени арбитри определят по взаимно съгласие третия арбитър, който ще бъде председател на арбитражния съд. Последният не може да бъде гражданин на една от договарящите се страни по спора нито може обичайното му местожителство да бъде на територията на една от тези договарящи се страни, нито пък може да е нает от някоя от тях, нито да се е занимавал случай в каквото и да е друго качество.
3. Ако председателят на арбитражния съд не бъде определен в рамките на два месеца след назначението на втория арбитър, изпълнителният секретар на Икономическата комисия за Европа, по искане на която и да е от Договарящите се страни по спора, определя председателя в рамките на нов двумесечен срок.
4. Ако някоя от Договарящите се страни по спора не назначи арбитър в рамките на два месеца от получаване на искането, другата страна има право да информира за това изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, който определя председателя в рамките на нов двумесечен срок. След определянето му, председателят на арбитражния съд изисква от Договарящата се страна, която не е назначила арбитър, да направи това в срок от два месеца. Ако тя не изпълни искането в този срок, председателят информира за това изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, който извършва назначението в рамките на нов двумесечен срок.
5. Арбитражният съд постановява решението си съгласно международното законодателство и разпоредбите на настоящата конвенция.
6. Всеки арбитражен съд, съставен съгласно разпоредбите, изложени в настоящото приложение, съставя сам свой процедурен правилник.
7. Решенията на арбитражния съд, както по процедурата, така и по същество, се вземат с мнозинство на гласовете на неговите членове.
8. Съдът има право да вземе всички необходими мерки за установяване на фактите.

9. Договарящите се страни по спора улесняват работата на арбитражния съд и, по-специално, използвайки всички възможности на тяхно разположение:

а) Предоставят на съда всички съответни документи, съоръжения и информация;

б) Позволяват на съда, когато е уместно, да призовава свидетели или експерти и да получава техните доказателства.

10. Договарящите се страни и арбитражите защитават поверителността на информацията, която получават като тайна по време на процедурите на арбитражния съд.

11. Арбитражният съд има право, по искане на една от Договарящите се страни, да препоръча временни защитни мерки.

12. Ако една от Договарящите се страни по спора не се яви пред арбитражния съд или не е в състояние да защитава тезата си, другата страна по спора има право да поиска съдът да продължи дейността си и да произнесе окончателното си решение. Отсъствието на Договаряща се страна или неспособността ѝ да защитава тезата си няма да се явява пречка за процедурата.

13. Арбитражният съд има право да изслушва и решава насрещни иски, произтичащи директно от предмета на спора.

14. Освен ако арбитражният съд не определи друго предвид особени обстоятелства по случая, разходите на трибунала, включително възнаграждението на членовете му, се поемат от страните по спора поравно. Трибуналят води записки за всички свои разноски и предоставя окончателен доклад за тях на страните.

15. Ако Договаряща се страна по настоящата Конвенция, която има правен интерес в предмета на спора, и която може да бъде засегната от решението по случая, има право да се намеси в процедурата със съгласието на трибунала.

16. Арбитражният съд постановява решението си в рамките на пет месеца от датата, на която е съставен, освен ако не сметне за необходимо за продължи срока с период, който не би трябвало да надхвърля пет месеца.

17. Решението на арбитражния съд се придружава от изложение на аргументите. То е окончателно и обвързващо за всички страни по спора.

Решението се изпраща от арбитражния съд до страните по спора и до секретариата. Секретариатът изпраща получената информация до всички Договарящи се страни по настоящата Конвенция.

18. Всеки спор, който може да възникне между Договарящите се страни във връзка с тълкуването или изпълнението на решението може да бъде отнесен от всяка от

страните до арбитражния съд който е издал решението или, ако последният не може да бъде сезиран за него, до друг съд, съставен за тази цел по същия начин, както и първия.